СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 302. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 28-го грудня 1940. No. 302. Jersey City, N. J., Saturday, December 28, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЛЯН ПЕРЕОРҐАНІЗАЦІЇ ПРОМИСЛУ

ВАШИНҐТОН. — Ґубернатор Лімен вислав листа до головного директора дорадчої комісії в справах зброєння, Вилієма Кнудсена і в нім виложив плян, як треба переорганізувати промисл нюйорського стейту, щоб він якслід виконував речі потрібні для воєнної готовости краю. Лімен каже, що в нюйорськім стейті є багато таких фабрик, які нині виробляють такі продукти, без яких можна обійтись. Треба їх змусити робити такі продукти, які потрібні для війська, пише Лімен. В той спосіб нація заощадить коштів і труду будови нових фабрик, які по закінченні кампанії зброєння будуть непридатні і треба буде їх валити.

БОРОТЬБА З МОНОПОЛЕМ У РАДІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Заступник головного прокуратора, Турман Арнольд, виробив обвинувачення американському товариству авторів, композиторів і публіцистів, які на спілку з деякими головними радієвими висильнями осягнули монопол над музичними творами. Обвинувачення опирається на протимонопольнім законі Шермена і воно говорить, що згадане товариство в нелеґальний спосіб захоплювало всі права до кожної пісні і музичної композиції, щоб опісля контролювати цінами й усувати конкурентів. Те товариство також здавлювало всіх тих авторів, що не належали до нього.

ВЕЛИКЕ ТОРНАДО НА КУБІ.

ГАВАНА. — В містечну Беґукал, недалеко Гавани на Кубі, появилось страшне торнадо і знищило коло 200 домів. При тім згинуло з сорок осіб, а пять тисяч остало без даху над головою. Половина міста знайшлась у руїнах. Рятункові відділи поспішили туди на поміч.

ГУРАҐАН У МЕКСИКО.

ВЕРАКРУ (Мексико). — Сильний гураґан навістив околиці Кордоби і Орізаби та наробив багато шкоди. Згинуло при тім вісім осіб, а багато було ранених. Гураґан наробив великої матеріяльної шкоди.

РОБІТНИЦТВО В ОБОРОНІ АНҐЛІЇ.

НЮ ЙОРК. — Метю Вол, заступник голови А. Ф. П., заявив, що американське робітництво буде орґанізувати по цілім краю комітети помочи Анґлії. Їх ціллю буде викликувати симпатії для Анґлії в Америці та помагати анґлійському робітництву вийти переможно з цеї війни з гітлеризмом.

ПОВЕЗЛИ ЛІКИ ДО ЕВРОПИ.

НЮ ЙОРК. — Пасажирський літак Дикси Клипер цей раз повіз на собі крім почти також велику скількість сироватки проти недуги дифтерії. Одна посилка виносила 50 фунтів і була післана на адресу американського амбасадора в Еспанії, а друга, що виносила 16 фунтів, була вислана до Анґлії.

ДОЗВІЛ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТАКІВ.

МЕКСИКО СИТІ. — Мексиканський сенат ухвалив закон, на основі якого американським воєнним літакам вільно буде зупинитись на деяких мексиканських летунських майданах, в їх подорожі до Канадової полоси, чи звідтам сюди.

ДУМАЮТЬ, ЩО ПОЛОЖЕННЯ КИТАЮ КРІПШАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Капітан ґенерального штабу і редактор мілітарного журналу, Кемерер, заявив, що за три останні роки положення Китаю в війні з Японією скріпилось, в той сам час положення Японії ослабло. Перша вичерпалась за той час з багатьох матеріялів, а друга зуміла зорганізувати ці матеріяли для воєнних цілей. Також внаслідок европейської війни й американської симпатії китайці скріплені морально.

„БУТЛЕҐЕРСТВО" ЗНОВ НА ОВИДІ.

НЮ ЙОРК. — Великі нюйорські гуртівні алькогольних напитків подали перестороґу всім горівчаним крамницям, що внаслідок війни і труднощів у доставлюванні певних імпортованих напитків, бутлеґери знов взялись на спосіб і почали пускати фальшиві напитки, такі як французькі шампани, коняки, лікери і т. п. Вони дають на фляшки підроблені наліпки і кажуть, що ці речі спроваджили з Франції, чи іншого краю, при помочи своїх надзвичайних торговельних звязків. Підробляють також інші, дешевші, горівки і продають їх по дешевшій ціні, уникаючи заплати податків.

НАРОСТАЄ ТЕРТЯ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

НЮ ЙОРК. — На студентській конференції, що має відбутись в Ню Бронсвик, Н. Дж., правдоподібно знов прийде до тертя між „лівими" і „правими", бо заряд конференції вже заздалегідь відкинув декількох бесідників, з якими поглядами він не погоджується, та не хоче, щоб вони монополізували конференції. На тій конференції головну промову виголосить пані Рузвелт.

ПРО ЩО БУДЕ ГОВОРИТИ ПРЕЗИДЕНТ?

Промова президента Рузвелта, яку він має виголосити наступної неділі 9:30 вечором, вже тепер викликує серед широкого загалу велике зацікавлення. В вашингтонських офіційних колах подають наперед пояснення, про що буде говорити президент. Він, першусього, вияснить в простих і зрозумілих словах теперішнє міжнародне положення і змалює американській суспільности образ того, що буде, коли Анґлія програє. Опісля представить людам виразно, що треба робити, щоб дати Анґлії всяку поміч, та які небезпеки та поміч у собі криє.

Дехто каже, що в тій промові президент розкрие плян будови тягарових кораблів, на масову скалю, щоб у той спосіб не допустити до виморення голодом анґлійських островів. Також дехто припускає, що президент подасть проєкт конфіскати всіх тих торговельних кораблів, які належать до країв захоплених німцями, а які знаходяться тепер в американських портах. Але, колиб президент хотів конфіскувати кораблі країв захоплених німцями, він повинен сконфіскувати також кораблі самої Німеччини та Італії. Перша має в Америці кілька, а друга кількадесять кораблів. Та німецька амбасада перестерегла, що конфіската тих кораблів означалаб причину до війни між Німеччиною і Америкою.

РЕЧЕНЕЦЬ РЕЄСТРАЦІЇ ЧУЖИНЦІВ СКІНЧИВСЯ

Минулого четверга закінчився чотиромісячний реченець реєстрації чужинців. В останнім дни величезна маса народу зіпхалась по почтових урядах, щоб зареєструватись. За своє недбальство зареєструватись скорше, вони мусіли годинами вистоювати в довгих хвостах на вулиці і мокнути на дощи. Всі списки зареєстрованих чужинецьких громадян ще не обчислені. Але вже тепер знавці кажуть, що число досягне, або й переступить пять міліонів. На два міліони більше, ніж цього на початку сподівались.

ЦІЛА БРИТАНІЯ НА ОСТОРОЗІ ПЕРЕД СПОДІВАНИМ НІМЕЦЬКИМ НАЇЗДОМ

Майже два дні було спокійно в цілій Анґлії, коли брати під увагу німецькі налети і бомбардування. Не було ніяких жертв у людях. Та проте скріплено охорону, а над Англійським каналом без перерви сторожить подвійна сторожа, щоб таким способом бути готовим на випадок, якби німці зачали напад на Анґлію. Над Каналом тепер у ночі ясно як у день. І є погода. Значить, що все складається якнайліпше до налетів і евентуального перевозу німецьких військ. Що на таке може заноситись, видно між іншим і з того, що начальні команданти німецьких військ є на фронті, десь на французькім побережу, майже напроти Анґлії. Там мав перевести Різдво теж і Гітлер, коли вірити тому, що подають німецькі звідомлення. Усе те є бране в Анґлії під увагу, бо офіційні кола переконані, що Гітлер таки пробуватиме напасти на Анґлію. Ріжниця думок є тільки щодо цього коли це станеться. Назагал думають, що буде це під весну. Армія є тої думки, що чимскорше це станеться, тим краще, бо рахується з тим, що німці будуть на анґлійській землі цілком розбиті.

ОБСТРІЛЮЮТЬ БАРДІЮ З 250 ГАРМАТ

Італійські фронтові частини, що обороняють пристань Бардію в Африці, були змушені знову відступати під сильним напором британських гармат і війська. Виходить на таке, що прийдеться відступаючим замкнутись незабаром у пристані й звідтам боронитись. Британські офіцири певні, що здобуття Бартії це тільки питання кількох днів.

ІТАЛІЙЦІ ПРО СВОЇ УСПІХИ

Італійські звідомлення подають, що італійські субмарини затопили на Середземнім морі легкий британський кружляк, а на Атлантику два торговельні кораблі. Знову коло Лівії мала вдарити італійська бомба британський воєнний корабель. Британці подають, що зістав затоплений підчас битви один контрторпедовець.

РЕЄСТРАЦІЙНІ КАРТКИ

Голова реєстраційного бюра, Герісон, заявив, що зчасом всі зареєстровані чужинці дістануть із Вашинґтону реєстраційні карточки, які служитимуть їм як доказ, що вони зареєструвались. Але реєстранти не є зобовязані носити тих карточок все зо собою.

НАДІЮТЬСЯ ПОВНОЇ ДОПОМОГИ В 1942 РОЦІ

ЛОНДОН. — Британський міністер постачання, сер Волтер Лейтон, остеріг британців, щоб не числили на чуда і не надіялись передвчасно надзвичайної допомоги з боку Злучених Держав. Він запевнив їх, що та допомога буде величезна й певно прийде, але в цілій своїй величині — допера з весною 1942 року. Допера тоді Злучені Держави пристосують своє господарство, зокрема свій промисл, до того, щоб можна дати Британії повну допомогу. Значить, що треба виджерати до цього часу. Сер Лейтон це відомий економічний знавець, що був при Лізі Націй, а також брав участь у Світовій Економічній Конференції з 1927 року.

БОМБАРДУВАННЯ ПАРЛЯМЕНТУ.—Радіова світлина, переслана з Лондону, показує шкоду, що її зробила німецька бомба так званому Монастиревi св. Стефана, 600-літній будівлі, що становить частину британського парляментарного будинку. Бомба впала вночі. Жертв у людях тоді не було.

ТРАНСПОРТИ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК ДО РУМУНІЇ ПРОДОВЖАЮТЬСЯ

БЕРН (Швайцарія). — Ніхто не знає, скільки є вже в Румунії німецького війська, але одно певне, що ідуть далі поїзд за поїздом з військом, гарматами і повзами, переїжджають мадярську територію, скоро й таємно, та зникають в Румунії. Навіть точно не знати, куди те військо іде. Тільки запевняють, що одна частина є на болгарській границі, друга на румунсько-совєтській, а третя є призначена для вдержування порядку в самій Румунії.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА В ІТАЛІЇ.

БІЛГОРОД. — Через Альпи перейшли спеціяльні поїзди з військом. Подають, що переїхали три дивізії німецького війська, приблизно від 45 до 50 тисяч вояків. Минулої неділі ті війська були вже на італійській території.

ТУРЕЧЧИНА СУМНІВАЄТЬСЯ.

ІСТАНБУЛ. — Турецькі військові кола не дуже то довіряють поширеним слухам про величезні німецькі військові пересунення до Румунії. Кажуть, що зо свого боку не мають потвердження тих вісток. Але проте маються на осторозі.

ПОДАЮТЬ ВЕЛИЧЕЗНІ ЧИСЛА.

БУДАПЕШТ. — Столиця Мадярщини є тепер тим центром, звідки виходять ріжні „слухи". До них покищо треба зачислити те, що німці мають у Румунії від 300 до 500 тисяч війська, та що Совєти нагромадили над Прутом, себто над совєтсько-румунською границею, до 300,000 свіжого війська.

МАЛИБ ПЕРЕБРАТИ АДМІНІСТРАЦІЮ РУМУНІЇ.

БУДАПЕШТ. — З дипльоматичних букарештенських джерел маєм доносити, що німці готовляться перебрати цілу цивільну адміністрацію краю. Для цеї цілі мають уже 100,000 німецьких вояків, яких завданням буде остерегти промисл, зокрема нафтову продукцію. На чолі цеї адміністрації мав би стануть барон фон Кілінґер.

ДВІ ОРІЄНТАЦІЇ В БОЛҐАРІЇ.

СОФІЯ. — Кажуть, що болгарський король Борис хоче вдержати Болгарію невтральною і звільнив зо служби 27 високих офіцирів, що відомі з того, що хотілиб втягнути край у війну, надіючись за те дістати при помочі німців частину Македонії та доступ до Егейського моря.

СЛАБА НАДІЯ НА СОВЄТИ.

БЕРН. — Застановляються над тим, що має означати, що болгарський міністер війни Даскалоф заявив, що Болгарія не потребує „охорони". Кажуть, що це певно Совєти запропонували Болгарії таку охорону. В такому разі, кажуть дипльоматичні кола, така охорона булаб і так без значіння, бо Совєти не виявили досі ніде справжнього бажання когось охороняти.

СОВЄТИ ДОБРЕ ЗАКЛОПОТАНІ.

БІЛГОРОД. — Діються якісь речі, що завдають доброго клопоту Совєтам. Чучинецькі дипльомати розбирають справу так, що кажуть, що Совєти на Балтійськім морі залежні від Німеччини, а тепер виходить на таке, що Німеччина готова стати для них загрозою і на Чорному морі, бо береться опанувати гирло Дунаю.

ЦЕ „ПРОПАҐАНДА ВОРОГІВ".

БЕРЛІН. — Ось так вияснюють в Берліні офіційні кола оте все, що тепер пишеться про „совєтсько-німецьке напруження". Берлін уважає, що „все є в порядку".

СОВЄТИ І ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

МОСКВА. — Совєтські ґазети розписуються широко про „новий плян през. Рузвелта допомогти Великій Британії". І кажуть, що тепер сформовано нову „німецько-японсько-італійську комісію", як „відповідь" на плян Рузвелта. Далі висказуються про назначення лорда Гелифекса британським амбасадором до Вашинґтону в той спосіб, що це назначення означає сильнішу американську військово-політичну кооперацію з Великою Британією.

ДЕЩО З ФРАНЦУЗЬКИХ СЛУХІВ.

ВІШІ. — Франція також переповнена ріжного роду здогадами і сплетнями. До них треба покищо зачислити і ті заходи, які мають бути вже пороблені в справі замирення Великої Британії з Італією. З тим навіть звязують американського сенатора Тайдинґса. Ніби тому, що він домагається, щоб воюючі сказали свої умовини, згідно з якими готовіб замиритись. А що в тому часі американський дипльомат вихав до Африки, то кажуть, що це має бути получене саме з „висондуванням" цеї справи.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„НОВИЙ ПОРЯДОК"

Ті два слова, що в наголовку статті, є тепер у головах міліонів людей, а зокрема в головах державних мужів і тих усіх, що роздумують над тим, як би то закінчити якнайскорше війну, що веде цілий світ до руїни. Зрозуміло, що коли надійшло Різдво, себто свято мира для людей доброї волі, то й не може бути інакше, щоб не заговорили про замирення принаймні ті, що зачисляють себе до християнської родини. І так воно було. А це значить, що знову порушувано з ріжних місць теж і справу того „нового порядку", що мав би стати вислідом замирення. Справа та, очевидно, цікавить нині кожного, кожний нарід, кожну державу. А зокрема слідкує за нею український нарід, що весь у неволі. Якіж надії можна витягнути з того, що тепер говориться про „новий порядок" в Европі, чи в світі?

На повище питання ще дуже важко відповісти. Бо з усього, що тепер видвигається у звязку з тим „новим порядком", можна ствердити хіба те, що назагал панує таке пересконання, що так, як є тепер в Европі, остати не може, що той „порядок", який є тепер там заведений, є недобрий. А недобрий тому, що побудований на насильстві, що не має „моральної" підстави, як це виходить зо заяви Папи Пія XII, або є „несправедливий", як це підкреслює, наприклад, американський сенатор Тайдинґс. Значиться, що якщоб мало іти до замирення, то в першу чергу мусілиб воюючі сторони подати такі точки, з яких виходилоб, що повоєнний „новий порядок" буде побудований на глибоких моральних засадах і на справедливости, себто що матимемо „моральний порядок" і „справедливий".

Повище звучить для українського вуха так милозвучно й приманчиво, що тяжко повірити, щоб щось таке могло дійсно статись. А тяжко повірити українському народови тому, що він завжди мав гіркий досвід з „міжнародною мораллю і справедливістю". А вже про мораль і справедливість сусідів України у відношенню до українського народу — краще тут навіть і не згадувати. Тяжко повірити в ту міжнародню мораль і справедливість ще й тому, що навіть тепер, коли хто з тих високих достойників говорить про „справедливий мир" і вичисляє при тому ріжні народи і держави, що малиб з того мира скористати, не чути, щоб хтось з них згадав за Україну й український нарід.

Очевидно, що з того не треба зараз витягати заключення, що українська справа пропала, що для її розвязки не буде місця в „новім порядку". А тільки треба на те все звертати увагу і в відповідний спосіб уже тепер на те все реаґувати з боку американських українців, що тепер одинокі мають спромогу заступати і видвигати українську справу в такий спосіб, що обороняє дійсно моральний і справедливий мир.

АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ — ГАЛИЦЬКИЙ МИТРОПОЛИТ

(1865—1940). (3)

Митрополит і православні українці.

Ті великі національно-церковні замисли митрополита були джерелом його горячої любови до незединених українських братів, яка виявлялася в сотках фактів щоденного життя та зокрема в двох мужніх виступах митрополита — проти так званої ревіндикації православних поуніятських церков в Польщі та варварського нищення православних храмів на Холмщині. Біля десять літ тому римо-католицький єпископат в Польщі ухвалив зажадати від польського уряду відібрання біля сімсот церков, що колись були уніятськими, а по насильнім задавленню Росією католицтва східнього обряду опинилися в руках православних. Польський єпископат, маючи на ціли скріплення польщини на українських і білоруських землях, виходив з чисто формального права, що ті церкви були власністю Католицької Церкви, отже повинні тепер вернути до Католицької Церкви. За ті церкви розпочався навіть формальний процес, який до розпаду Польщі не закінчився.

Хоч дехто із польських католиків по фарисейськи гіршився виступом митрополита Андрія, одначе він поставив справу рубом. Мовляв, домів Божих не слід трактувати чисто формалістично; цеж місця молитви для міліонів людей. Право до тих церков малаб властиво тільки українсько-католицька Церква в Галичині, як останок давньої уніятської Церкви, одначе митрополит в імени тоїж Церкви не думає міліонам православних відбирати храмів, а такі наміри вважає противні християнській любови. Виступ митрополита був незвичайно болючим для деяких кол у Польщі. І тому ще й виступ головно причинився до того, що польський уряд процес протягав. Вкінці вже й самі позовники не налягали на його приспішення.

Другий виступ це був пастирський лист митрополита з протестом проти варварського нищення православних церков на Холмщині, сконфіскований польською адміністрацією. Замітне, що пастирський лист митрополита Андрія в тій справі був куди сильніший, ніж зверхника православних в Польщі митр. Діонізія.

Не диво проте, що нерідкі бували депутації православних до митрополита з подякою та з просьбою: „прийміть нас під свою руку". Того митрополит в польській дійсности не міг зробити, й це його безмежно боліло.

Та любов митрополита до незединених зеднувала йому серця навіть дотеперішних ворогів. Химерна доля в часі російської революції занесла дивним дивом аж у Львів його томителя в ярославській тюрмі архиєпископа володимирсько - клязменського біля 60-літнього старця Олексія. Яку духову, релігійну та національну переміну перейшов він під впливом особи митрополита Андрія, про це требаб писати окрему статтю. Та сама химерна доля революції занесла на двотижневу гостину до святоюрської палати знаних двох україножерів, православних архиєпископів — київського Антонія та волинського Евлогія. Навіть вони почували себе в дивного господаря так добре, що тільки рішучий наказ польської військової жандармерії приневолив їх покинути святоюрську палату!

Як підготовляв митрополит Андрій українців до сповнення їх призначення на сході Европи?

Ось це є сильветка особи митрополита Андрія та тих внутрішніх мовивів його всесторонньої діяльности. Доперва вона уможливлює нам пізнати решту його широкозакроєної національно - культурної праці серед галицьких земляків. Без розтовкмачення досі сказаного, ніхто не зможе зрозуміти тих численних фундацій, культурних починів, гуманітарних заходів. Все то мало провідну ціль; приспособити український нарід, вепршу чергу галицьких українців, до виповнення того цивілізаційного призначення України на сході Европи, яке стало основою національно-церковної ідеольоґії митрополита Андрія.

Українську культуру слід будувати на тисячлітнім минулім.

Тут джерело його навязування нашого культурного життя до старих українських традицій, його прямо фанатичного запалу до збирання української старини, творів мистецтва та всяких проявів культурного життя. Оснований ним Національний Музей з великим архівом староукраїнських актів мав стати лябораторією, де можнаб було досліджувати, що Україна все тяготіла до Західньої Европи і все, не зважаючи на чужі посторонні зусилля, прямувала до церковної єдности. Ту саму ціль мало його щедре обділювання підмогами стипендистів мистецтва та науки бажаючи тільки, щоб вони своєю творчістю навязували до староукраїнських традицій.

Незамітно майже приминуло серед українського громадянства основання перед двома роками нової научної установи Інституту ім. митр. Рутського з найкращою на цілу середущу Европу бібліотекою для студій церковних відносин, а передовсім проблєми церковного обєднання у східній Европі. Ту саму ціль мало скопіовання незнаних досі біля 20 томів документів, джерел до історії України, скопіованих впродовж довгих літ на кошт митрополита із ватиканських архівів. Матеріяли ті мали бути видані друком як Ватиканські Джерела до Історії України.

Боголословська Академія у Львові, ядром українського університету.

Ту саму ціль обудити замилування до рідної традиції та поглибити студії над українською культурою мало основання Богословської Академії у Львові. З тим пляном носився митрополит Андрій вже від 1905 року. Сподівався, що оснування українського університету у Львові розвяже ту справу автоматично, тому був ціле життя ентузіястом українського університету у Львові. Неодну ще фундацію зберігав митрополит у своїх плянах у звязку з повстанням української найвищої школи. Його невдоволяло ніколи спільне виховання українського духовенства спільно з латинським, на державнім університеті у Львові, дарма, що за часів Австрії на богословськім виділі українці мали ще найбільші права. Він бажав виховання українського духовенства для українського народу українськими вченими на засадах української культури.

Цілковите позбавлення українців всяких прав на львівськім університеті під Польщею помогло митрополитові Андрієви перевести свій давний плян — оснувати українсько - католицьку найвищу школу. Покликана до життя Богословська Академія мала в першу чергу характер богословської школи, одначе її розбудова поступала доцільно в напрямі перебудови академії в повний український приватний університет, коли вигляди на державний український університет під Польщею стали утопією. Серед професури академії працювали вже що найкращі наші вчені, що їх спеціяльности стояли в дуже свобіднім звязку з богословіям. Навіть на Український Шпиталь митрополит Андрій глядів як на завязок клінік українського приватного університету. І тільки непоборимі трудноші, ставлені польським урядом та вузкоглядність своїх людей спиняли докінчити зачате діло.

Свої цілі, дати пристановище українській науці й найзагальнішому розумінню, виложив митрополит Андрій у фундаційній грамоті академії 22. лютого 1929 року, в якій між іншим пише таке: „У нинішні часи важкі, коли наш нарід упав, знеможений у нерівній бортьбі за своє повне життя,... постановили Ми піти за прикладом Наших світлих попередників та оснувати в Нашім городі Львові високу школу католицької науки нашого восточного обряду як окрему правну одиницю — Греко-Католицьку Академію... Поручаємо Ректорові та Професорам... зокрема відкривати та виучувати минуле Церкви Українського Народу та щирі змагання наших батьків до святої Єдности... Поручаємо не занедбувати також пізнання глибин людської мудрости, що Нашому Народові з браку власних високих шкіл стає недоступною".

Зрештою самою своєю назвою академія навязувала до української наукової установи з перед триста літ, до Києво-Могилянської Академії, так світло записаної в історії української культури.

Поворот до традицій Печерської Лаври княжих часів.

Ту саму ціль, відгребати старо-українські традиції, мало відродження нашого життя по Студійському Уставу, себто монашого життя в такій формі, на якій був збудований внутрішний лад Печерської Лаври в Києві та всього монастирського життя староукраїнської княжої доби.

Ту саму, а не другу ціль, мала праця митрополита Андрія над очищенням нашого церковного обряду з чужих посторонніх латинських додатків та привернення до тої форми, коли українська церковна культура проміновувала на сусідні народи східньої Европи, себто до першої половини 17-го століття.

Митрополит та боротьба України за волю.

Митрополит Андрій, як слід високому церковному єрархові, держався здалека від політичного життя, себто від активної політики партій. Натомісць переживання цілого народу, його долю та недолю відчував усіми фібрами свойого великого серця. Митрополит завжди виявляв надзвичайну цивільну відвагу, стоючи в обороні подоптаної справедливости чужими, чи нарушеного братолюбія поміж українськими людьми. І дивним дивом так зложилося, що ніхто не мав тільки зрозуміння та пошани для жертви молодечого революційного українського покоління, як саме старечий митрополит... Треба було чути промову Батька Народу до академічної молоді, що прийшла зложити йому побажання з нагоди імянин. Взиваючи своїх дітей до береження засад християнської моралі, клонив сідоглаву голову перед тими, що душу свою клали за друзів своїх.

Справа боротьби за волю свого народу в критичні моменти виходила у митрополита поза теоретичне заінтересування; тоді він вступає до чинної праці в обороні свого поневоленого стада. Коли рішалася доля Галичини по світовій війні вибирається за границю, щоби своє слово положити на долі Галицької Землі, дарма, що предвиджував можливість того, що сталося — себто інтернування Польщею, коли справа незалежности Західньої України провалилася.

Другий раз виступає митрополит чинно в часі пацифікації в Галичині 1930 року.

На святоюрській горі найшовся провід українського народу тоді, коли всі політичні провідники потратили голови. Там обдумувано способи піддержання орґанізаційного життя народу, обдумувано засоби не допустити до внутрішнього заломання громадянства. Зрештою у кожний рішальний момент в житті Західньої України важке слово митрополита Андрія остаточно, вирішувало найтяжчі ситуації народу.

Гуманітарна праця для страждучих.

Попри свою широко закроєну культурницьку працю, що пожерала львину частину його митрополичих доходів, митрополит Андрій все решта віддавав на гуманітарні цілі. Хто обсервував митрополита з близька міг би був завважити немов боротьбу в його душі — чи поставити вище культурницьку працю, чи харитативну. В одну сторону тягнула його широко закроєна ідеольоґія, в другу обовязок єпископа бути взором християнського милосердя. А результат того змагання двох сил в душі митрополита був такий, що сам жив в крайнім убожестві, відмовляючи собі нераз й річей конечних його високому становищі; до речи, це був меценат, що постійно працював серед довгів. А джерелом його довгів була жадоба творити все нові та нові установи. Сирітський захист для хлопців, такий самий для дівчат — це міліонові фундації. Коштом сорок пяти тисяч долярів повстає приют для безробітних мійських служниць. А знатною помочю митрополита здвигнені доми союза українських дозорців, такогож сюза служниць; тому один і другий носять назву свого співосновника. Вакаційні оселі для старшої молоді, такі самі для молодшої, ціла низка захоронок та приватних шкіл — все то висисало економічну спроможність митрополичих доходів.

Здається, що все вистарчає, щоби митрополит Андрій дістав назву „милостника Андрія", одначе треба було зайти до митрополичого господаря та заглянути в книжку дрібних підмог день за днем. Ледви котре внесене прохання було полагоджуване відмовно, дарма, що вже у Львові витворювалися професійні ошуканці, що витягали з його й так вже доволі пустої кишені останні срібняки. Волів митрополит помолитися на свою некористь, ніж відмовити потребуючим.

Його прийомна була отворена для всіх: і старий і молодий, вчений і невчений міг найти доступ та виложити особисто перед Батьком Народу свої жалі, хоча ревматична недуга нераз й добре крутила його зболілі члени, у митрополита все найшлось привітне слово та приязне приняття.

Ось перед нами загальні черти Великого Митрополита задивленого у минулі століття, у життя та вчинки своїх предків та, снуючого великі ідеї.

Великі історичні постаті не виходять ніколи ярко за свого життя. Та маю глибоке переконання, що постать митрополита Андрія вже нині належить до найвизначніших постатей нашої історії. Одначе вона ще за близька, щоби її оглядати в цілій величі. Доперва віддаль десяток літ насвітлить нам митрополита Андрія Шептицького, як людину незломного характеру, ідеольоґа, великого культурника і великого милостника — словом найбільшого українця бурливих перших десяток двацятого століття. (Кінець).

Проф. М. Чубатий.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(112)

Він знав її горду, непідлеглу вдачу, знав як глибоко кохала того міцуха-тура, й не був певен, що удар, що його він задав їй через Пронозу, так швидко забудеться. А длятися годі було: одно, що требаж було нарешті дати раду хуторові, а друге — не було певности, що Павло так скоро не вернеться, якщо живий. Що-правда, був сливе певен, що коли Прокіп побачиться з ним і скаже те, що треба, то палений молодик з гніву та образи на свою дівчину кинеться стрімголов у січове життя з його походами та боями й уже зовсім до Канева не вернеться. Але цілковитої певности не відчував, і не тільки в цьому, а й узагалі. Як людина не безглузда, знав і те, що треба бути до всього готовим, що може статися й так, що всі його наміри підуть намарне, й що відчайдушно мудре плетиво його може несподівано розірване якимсь непередбаченим випадком. Алеж і відмовитися від свого щастя, та ще після того, що вже зроблено було, не міг та й не хотів. Часто повторював своє улюблене — „де відвага, там щастя", й не вагався йти до того щастя найстрашнішими стежками, обминаючи лише прямий шлях, бо вже перші кроки по нім виявили всю безнадійність одоліти таку перетику, як Орисене кохання.

Ходив і думав отак-о, поки не ввійшла Параска з хлопцем і не нагадала, що вже й вечеряти час.

— — — — — —

— Чув? — зустрів Кригу в уряді полковник, не давши йому навіть привітатися як слід.

— Що, пане полковнику? — здивовано зупинився Крига. — Я допіру приїхав і ще нічого не встиг почути.

— Ну, то держись за землю, щоб не впав, як почуєш!...

— Невже?... А що таке?

— У твоєї кралі й її матері під Новий Рік хата згоріла

— Що ви говорите?! — аж наперед ступив уражений звісткою осавула. — Не може бути!

— А хрін тобі в ніс! Як то не може бути, коли я говорю!... Сам був там, як горіло вночі, а ти мені — не може бути!...

— Боже мій... щож це таке?

— Стрівай, стрівай, це ще не все.. А ти знаєш, що твого отого супротивця в зальотах... того... та як його, хрін йому в ніс!... Похиленка... вбито в бою під Очаковом?....

— Не може бути?! — ще щиріше здивувався Крига.

— Знов?!... А я тобі кажу, що не не може бути, а так воно й є! Сліпець якийсь тут... кобзар... був при тому, як ховали його.

— Яка шкода, яка шкода, — вдавав ураженого перед полковником осавула.

— Щож ти тепер? — питав далі Гудима. — Дорога вільна: бери свою кралю!... Маєш же де примістити й її й матір...

— У мене голова обертом, пане полковнику... Нічого покищо не зміркую... Женитись, кажете?... Дарма праці: не піде вона й тепер за мене, це я напевно знаю.

— Бо дурна, хоч і гострохзика! — обурено, хоч і не без задоволення, промовив старший. — Якогож їй дідька ще треба?...

— Та раз назавжди мені відрізала, щоб я й з голови викинув, бо як не вийде за Похиленка, то подасться в черниці, — брехав на всі заставки Крига, щоб приспати на всяк випадок увагу Гудимину.

— Туди й дорога, хрін їй у ніс! — зовсім уже повеселівши, вигукнув полковник. — Ну, нема чого тут нам киснути: десь давно вже полковниця з вечерою жде. Ходім... Не був на Святах, то хоч по Святах заглянь.

— Щиро дякую, пане полковнику, — вклонився осавула, — я з уподобою.

Але вже другого дня вранці подався до Василихи. Застав удову й старшу дочку її, Катрю, в сльозах. На Різдвяних Святах Катря з чоловіком гостювала в його батьків на селі, недалеко від Канева, але про нещастя, яке спіткало матір, довідалась, лише вчора, коли вернулася додому. Сусідка не втерпіла й, почувши, що вернулися Максим із Катрею, прибігла розповісти. Вранці другого дня, вирядивши чоловіка на роботу, побігла до своїх. Тепер сиділи обнявшися з ненькою й плакали. Орися поралася коло печі. Побачивши у вікно, що йде Крига, — з Новим Роком... Про нове щастя мовчу, щоб заховати своє збентеження.

— Добрийдень вам, — привітався, ввійшовши в хату Крига, — з Новим Роком... Про нове щастя мовчу, бо чув уже, як приїхав учора ввечері, що обійшло воно вас, а натомісць упало на ваші сирітські голови нове й страшне лихо. Всім серцем і душею спочуваю вам, паніматко, й тобі Орисю.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПЕРЕДНІВКОВА НЕДУГА В АНГЛІЇ

З кампанії британійського міністерства рільництва виявляється, що в Англії появилася недуга, котру можна було вважати питомою недугою українського селянства під московським і польським пануванням: так звана куряча сліпота.

Як звісно, появлялася вона серед бідних селян у „переднівок", коли вийшов „старий хліб", а „нового хліба" ще не було. Курячою сліпотою називали її тому, бо недужа на неї людина не бачила по сумерку, подібно як курка.

Тепер на цю недугу занепадають англійці. Розсліди показують, що викликує її недостача вітаміну „А", і тому британійське міністерство рільництва радить людям, хорим на неї, їсти багато моркви, в котрій є ця вітаміна. Досить проста зарада, одначе щоб її знати, треба відповідних розслідів і треба уряду, що дбає за такі річи. Коли українські селяни хоріли на курячу сліпоту, цим ніхто не журився.

ПЕЛЯГРА В АМЕРИЦІ

Донесення з Монтґомері, в стейті Алабама, звертає увагу на іншу недугу, теж досить часту серед українських людей, так звану „пеляґру". Донесення каже, що з урядових обчислень занедужань на цю недугу в Алабамі в 1939 р. випадає, що той рік викавав найменше число занедужань на неї, бо було їх усіх лише 243, тоді як в 1931. році їх було 1,120.

Пеляґра є вислідом невідповідного відживлювання. Панує вона широко в краях, котрих населення відживляється переважно мамалиґою, як наприклад у Басарабії, деяких округах Італії.

З хвилею, як відкрито причину недуги, суспільність могла почати з нею боротьбу. В бідному краю, де нема досить поживи для всіх, пеляґра ще могла би мати яке-таке виправдання. В краю, таким багатім, як Америка, на неї ніякого виправдання нема.

РІЛЬНИЦТВО И КРАЄВА ОБОРОНА

Відомий підбігуновий подорожний Віляльмур Стефансон говорив оноді в своїм відчиті перед „Аляско - Юконським Піонірським Клюбом" у Ню Йорку цікавий відчит про оборону Аляски.

Він не згадував, перед ким мала би Америка боронити Аляски, але говорив за те замітні річи про безумовні вимоги оборони краю. Казав, що ніякий уряд не може боронити краю, який не має своєї поживи. Тому доказував він, якщо Злучені Держави хочуть обороняти Аляску перед запосяганнями чужих держав, вони мусять заселити край хліборобами й передовсім продукувати там поживу, а далі одіння. Він доказував, що уряд мусить переломати певні звички населення Аляски, головно його відразу до поживи, випродукованої в Алясці, та їх замилування до поживи, спровадженої з далека.

У цей спосіб ще раз со зовсім несподіваного боку підчеркнено вагу селянства й для господарки краю й для краєвої оборони. Щодо цього останнього питання, досі звичайно дивилися на селянинна як на доброго оборонця задля його здоровля, видержливости, вдоволення малим, знанням природи, землі, тощо. Стефансон каже, що без людей, які по землі живуть й інших кормлять, узагалі землі боронити не можна.

ОСТРОВ КИПР

Війна на Середземнім морі видвигає раз-у-раз назву острова, що відграє у тій війні дуже велику ролю. Це остров Кипр.

Шість сот літ тому пише Франко Едені, далеко перебачуючі британійські дипльомати розуміли, що Великій Британії треба набути цей остров, що втиснутий в далеко положений північно-східний кут Середземного моря. Тоді це вважалося „задержанням немовляти" для себе. Та до нинішнього дня немовля вже так розвинулось, що воно матиме рішальне значіння у війні між Італією та Грецією.

Тут, у віддалі пів години лету літаком або пів дня плавби від італійських посілостей на Егейськім морі, як теж у віддалі яких 300 миль від Суезького Каналу і Палестини, основано в останніх кількох літах морську і повітряну базу величезної сили. Досі ще не багато було чути про остров Кипр, але в недалекій будуччині почується далеко більше. Цей остров довго не звертав на себе особливої уваги англійців. Змінилось це доперва в 1878 році, себто тоді, коли Росія зачала старатись висунутись з Чорного моря і розширити своє панування в Азії. Її завзятим ворогом була Туреччина, слабо приготована до війни, бо була загрожена атаками з принайменше з шістьох боків. Вона не мала армії, ні фльоти, щоб боронити своєї території. Тоді звернулася вона до Великої Британії і просила її, щоб вона пильнувала Кипру, підчас коли вона буде занята боротьбою з Росією деінде.

На це була негайна й повна одушевлення відповідь. Парлямент і нарід не забули ще Кримської Війни і гляділа зо занепокоєнням на можливість російського наступу на Константинополь і Середземне море.

Тоді не було бажання війни, але було завзяте рішення, держати Росію в безпечній віддалі. Ось тому британійський уряд радо приняв турецькі запросини і заняв тимчасово Кипр, в той самий спосіб, як це він недавно висадив війська в Ісляндії. Що більше, він згодився платити Туреччині 5,000 фунтів штерлінгів річно за цей привилей.

На протязі кількох місяців Росія подалась. Вона згодилась віддати своє „непорозуміння" під рішення Берлінського Конгресу, на якім представниками Великої Британії були лорд Біконсфилд і лорд Салисбурі.

Це було нагодою для лорда Селисбурі проголосити при своїм повороті до Лондону, що привозить „почесний мир".

Росія й Туреччина згодились на спростування своїх границь, а Конгрес потвердив британійську окупацію Кипру. Лорд Біконсфилд був головно заінтересований у тому, бо ще перед трьома роками він вів переговори в справі закупу великого удіялу в Суезькім каналі, але признав, що коли Велика Британія не матиме під своєю контролею найближчих посілостей, то її становище буде непевне. Кипр був ідеальним місцем для такої охорони, і він був вартий 5,000 фунтів штерлінгів. Від того часу Велика Британія мала Кипр під своєю окупацією і до 1914 р. платила правильно Туреччині умовлену суму за винайм, бо Туреччина вважала остров своєю власністю. Коли вибухла світова війна, Кипр зіcтав тимчасово прилучений до Британійської Імперії. У часі мирової конференції Туреччина охотно згодилася, щоб Кипр перейшов на власність Британійської Імперії. Під теперішню пору він показався незвичайно вартісним в охороні Туреччини як і Греції на Середземнім морю.

Кипр є тепер значно розвинутий як морська база. Пристань у Фамагуста, одну з найбільше хоронених пристаней на Середземнім морі, поширено, щоб могли причалювати найбільші воєнні кораблі. Збудовано там теж дві знамениті повітряні бази. Остров получено каблем з Палестиною й Єгиптом. Також розвинуто природні багатства острова. Добувають там у великих скількостях мідь, від якої, як припускають Кипр одержав свою назву. Асбест, один з найбільше чудових продуктів природи, видобувають в Кипрі в ліпшій якости, як деінде в Европі. Є також великі зложжя цинку. Кожний з повище згаданих мінералів має велику вартість у виробі муніції. Щодо рільничих продуктів, то Кипр постачає в великій скількости овочі, кукурудзу, бавовну й яйця. Він є одним з головних джерел постачання припасів для фльоти.

Зо стратегічної точки погляду Кипр має дуже велике значіння. З кожного погляду є він неначе сторожем - собакою, що охороняє східню часть Середземного моря. Він є віддалений лиш 60 миль від берегів Сирії, через котру державам „осі" можуть зробити наступ на Ірак, якщо вони рішаться це зробити. У віддалені 100 миль від Кипру лежить Палестина і пристані Гайфа і Яфа. Двіста миль на північ лежать сильно уфортифікований італійський остров Родос і Додеканеські острови. У віддалі 300 миль лежить остров Крета, грецька станиця, який італійці включають у плян своїх майбутніх здобутків. Менше як 300 миль на південь лежить вхід до Суезького каналу і побережжя Єгипту.

Про Кипр буде ще багато важних згадок на протязі наступних тижнів. Немовля, яке В. Британія плекала на протязі 60 літ, показало, що має велику вартість.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОСФОРД, О. На річних зборах Бр. св. Михаїла, від. 235., що відбулися в неділю, 8. грудня, вибрано такий уряд на 1941. рік: Іван Крупяник, предс.; Давид Барна, заст.; М. Денько, кас.; М. Завойський, заст.; Іван Шестак, секр.; М. Теплий, заст.; Н. Проць і Д. Барна, контрольори. Адреса нового секретаря: John Shestak, 203 Maple St., Rossford, Ohio. — Н. Проць, секр.

АНТОНІ ІДЕН, новий британійський міністер заграничних справ.

ДЕЙВИД МАГРЕСОН, новий міністер війни в кабінеті Чорчіла.

ПРОФ. АНТІН РУДНИЦЬКИЙ

(З нагоди концерту 29. грудня в Town Hall, Ню Йорк).

У 1938 році славний диригент-композитор Олександер Кошиць писав про Антона Рудницького у часописній статті (з нагоди концертової поїздки Марії Сокіл та А. Рудницького в Америці) м. і. таке: „...нечасто в музичнім світі можна подибати таке щасливе сполучення здібностей композитора, диригента й віртуоза-пяніста в одній особі..." І справді, у всіх трох ділянках Антін Рудницький здобув величезні осяги та одне з передових місць в українській музиці. Свою музичну карієру розпочав він скоро: вже в 17-тім році життя починяє виступати з власними концертами як пяніст, в рік пізніше здобуває першу нагороду на композиторському конкурсі і в тім самім часі стає помічником-заступником головного диригента міської Опери у Львові. В р. 1922 Рудницький виїжджає на дальші музичні студії до Берліна. Там закінчує він "Hochschule fuer Musik" напротязі чотирох літ три факультети (пяністичний, композиторський та диригентський) — як одинокий студент взагалі, який це осягнув — будучи учеником найславніших професорів цього часу, як Франц Шрекер, Егон Петрі та Артур Шнабель. Склавши найвищий у Німеччині музичний іспит, та одночасно закінчивши фільософічний факультет на університеті, Рудницький виступає у Німеччині, Австрії та Польщі як пяніст та композитор та зістає асистентом-диригентом Берлінської Опери. Такі блискучі успіхи молодого українського музики звертають на нього увагу тодішнього керівника освітніми й мистецькими справами на Наддніпрянській Україні, Миколи Скрипника, який запрошує Антона Рудницького на дидигента Державної Опери та професора Державної Музичної Консерваторії у Харкові. На протязі трох-річної праці у тодішній столиці України, Рудницький здобуває славу передового українського оперового та симфонічного диригента. Під його диригуванням виконують вперше українські твори, як н. пр. опера „Тарас Бульба", Симфонія Ревуцького, симфонічні твори Лятошинського, Козицького та ін. передових українських композиторів. Одночасно Рудницький дає власні авторські та пяністичні концерти. В. р. 1930 його покликують на посаду головного диригента Державної Опери та Фільгармонії у Києві, професора диригентури та предсідника Композиторського Факультету Музичного Інституту (Університету) у цьому-ж місті. Покинувши (разом зі своєю дружиною Марією Сокіл) Київ в р. 1932, Рудницький диригує операми та симфонічними концертами у Польщі, Німеччині, Австрії, Чехословаччині, Литві, Лотві і т. і., скрізь пропаґуючи українську музику, виконуючи в цих краях уперше нові українські симфонічні твори та здобуваючи для них велике признання. У р. 1935. Університет у Берліні запрошує Рудницького, щоби як „гість-професор" викладав про українську народню та модерну музику. Врешті в р. 1937 він здобуває першу нагороду на Композиторськім Конкурсі у Варшаві.

Свої та чужі музичні критики вважають Рудницького основоположником „модерного" напрямку в українській музичній творчости та одним з найважніших його представників.

29-го грудня в концерті в честь Митрополита Шептицького у Town Hall, Ню Йорк, Антін Рудницький виступить як акомпаніатор Марії Сокіл, яка виконає м. і. два його твори: велику арію Дзвінки з опери „Довбуш" та „Почаївський Кант Матері Божій" скомпонований з нагоди цього концерту.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. Д., Сейнт Луїс, Мо. — Ваш цікавий допис ми одержали. Але про ту справу ми писали й вже звертали увагу на ту книжку. Може бути, як Ви здогадуєтесь, а може бути інша причина. Важне те, щоб про те, що сталася кривда українському імені й українським визвольним змаганням, донести авторові і видавництву. Тому добре, щоб Ваша чи чия інша дитина, що покінчила тут школи, ту книжку перечитала і написала по розмові з Вами свої завваги видавництву. Треба писати поважно, не накидаючись на нікого. Треба подавати тільки факти і те, що відчуваєте. Тоді буде з того користь, бо видавництво й автор пізнають, як українські люди на такі речі відповідають і як їх розуміють і відчувають. У добрий, розумний і культурний спосіб можна багато американців, що мають про український рух помилкові переконання, переконати, що вони помиляються та впали жертвою такої пропаганди, що відноситься ворожо до українського народу і визволення України зпід окупантів.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ЯРИНА Й ОВОЧІ — НАЙКРАЩА ПОЖИВА

Медицина ствердила, що ярина й овочі є для людей одною з найкращих пожив, а може таки найкращою.

Свіжі овочі та ярина незвичайно потрібні для організму засоби поживи. В них такі складники (вітаміни, барвники), що без них живий організм нидіє і хоріє, а навіть умирає. Це доказано в досвідах на звірятах і через обсервацію людей, які довший час жили без овочів й ярини (матроси на далеких морях, жовніри в обляганих твердинях).

Родичі повинні дбати, щоб їх діти мали багато овочів і ярини. Треба давати їх передовсім, коли овочі дешеві. Споживаймо їх у великій скількості й то найрадше зовсім сирі, бо такі найздоровіші.

Памятаймо теж, що овочі завжди треба наперед вимити, а щойно відтак їсти, бо тільки так охороними себе перед пошестями.

Здоровий харч — то не значить дорогий харч!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 28. грудня, в годині 8. ввечір, в салі 30 Бст 7. вул. Обовязком всіх членів місцевих і позамісцевих явитись начас, бо є багато справ до полагодження. Буде вибір уряду на рік 1941. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівняли свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр.

БІЛЬШЕ НЕ ПРОТИВИТЬСЯ ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ.— Направо: Еймос-Кінґ Фишер, що належав до секти, яка противиться військовій службі, відступив від секти, скинув одіння, яке вона носить, остриг волосся й зголосився до військової служби в рекрутаційній стації в Ланкестер, Па.

ДЕ ВАЛЕРА ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

ДАБЛИН. — Ірляндський премієр Імон де Валера, по здоровивши ірляндців в Злучених Державах, сказав, що ніхто не може цього Різдва дійсно радіти, коли інші гинуть у війні. Вказував на те, що терпить теж і Ірляндія та просив, щоб Злучені Держави їй допомогли, доставляючи за гроші зброю і поживу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, О.

Два величаві торжества.

Дні 30. листопада і 1. грудня 1940 р. останутся історичними для українсько-кат. громади в Клівленді. В тих днях громада обходила два торжества; згадувала теперішнього великого Сина України та князя Української Католицької Церкви — митрополита Шептицького, а також витала достойного гостя з краю — владику Кир Івана Бучка.

Дня 30. листопада рано поїздом приїхав до Клівленду владика Кир Іван. На стації привитали його від церкви — парох укр. кат. громади о. Д. Ґресько і п. Дмитро Шмагала та представники ОДВУ, п. Микола Декан і п. Мих. Колодій. Вістка про приїзд владики Кир Івана до Клівленду лискавкою розлетілася поміж українцями, що розкинені по широким місті. І хоч в суботу цілий день була сніговиця і світа не було видно, то на молебні церква св. ап. Петра і Павла не могла помістити людей, що прийшли подивитися на свого владику, привитати його та вислухати його красної науки. По прочитанню св. Євангелія привитав в церкві достойного гостя о. Д. Ґресько, а відтак сам владика виголосив проповідь до народу, в якій привитав людей і пригадав їм їхні обовязки зглядом своєї церкви і свого народу. А ця проповідь зворушила до глибини душі приявних людей і витиснула їм сльози з очей.

Програма другого дня була зовсім відмінна. Церква, парохіяльний дім і український народний дім, були прикрашені прапорами, між якими видніли написи „Витайте Владико". В 11. годині рано маси народу вкрили церковну площу. З парохіяльного дому до церкви машерували в українських строях під проводом сестер Василіянок шкільні діти: опіселя йшло Марійське Товариство, Золотий Хрест, відділи О. Д. В. У., Союзові мужеські і жіночі відділи, відділи Провидіння, церковні сестриства і братства, а всі з українськими синьо-жовтими і американськими прапорами, які робили на всіх красне враження. На порозі церкви св. апп. Петра і Павла привитав владику Кир Івана коротенькою промовою і старо-українським звичаєм хлібом і сіллю п. Дмитро Шмагала. Відтак почалася архієрейська Служба Божа, яка зробила на вірних незатерте враження. При кінці архієрейської Служби Божої владика виголосив через голосівник проповідь до слухачів, що вони повнили по береги церкву і парохіяльну галю, а в ній пригадав українцям Клівленду великого Батька українського народу Митрополита Шептицького, а при тім підчеркнув його любов і працю для своєї церкви і рідного українського народу. Закінчив владика свою проповідь закликом до вірних, щоби до смерти Бога любили, Матір Божу почитали, про свою церкву памятали і для свого народу працювали.

По архієрейській Службі Божій вся майже громада разом з владикою удалися до Укр. Нар. Дому, де мала відбутися Академія в честь митрополита Шептицького. Перед концертом в Укр. Нар. Домі в імени старших знов привитав владику п. Дмитро Шмагала і в своїй бесіді підчеркнув, що день побуту владики в Клівленді остане на все в памяти в клівлендській громаді. По нім в імени Злучених Організацій привитав владику адвокат п. Омар Малицький та підніс працю владики на полі релігійним і народнім. В імени української молоді витала владику панна Попович, а на кінець привитали владику шкільні діти зпід проводу Сестер Василіянок.

Відтак зачався концерт в честь митрополита Шептицького, який випав чудово. Точки з діточого хору, який провадили Сестри Василіянки, так і поодинокі кусники старшого хору, під проводом дірігента п. В. Шостачка були виконані по мистецьки. Публика нагородила їх рясними оплесками. Цікавий був реферат о. Ґреськова про митрополита Шептицького, в якім бесідник представив митрополита як великого українського мецената, патріота і великого мужа.

Закінчено концерт відспіванням „Многолітствія" для Митрополита і українського гимну.

По концерті понад 600 осіб засіло до спільної вечер-бенкету разом з владикою і зі священиками. Бенкетом провадив п. Д. Шмагала. На початку вечері він виявив свою і цілої громади радість з нагоди побуту владики в Клівленді та зложив владиці найкраще побажання, а головно скорого повороту до свобідної України. Потім промовляв ще раз адвокат п. О. Малицький, а відтак п. І. Тарнавський, який привитав владику та взивав нарід до єдности і згоди, бо вона під цю пору конче потрібна українській справі. Красні були слова адвоката п. І. Білінського, який в англійській і українській мові привитав владику та представив його як великого патріота, що не лишав і нині не лишає свого народу в найприкріших хвилях його життя.

Потім промовляли п. Теодор Данилович, від Укр. Нар. Дому; п. Гр. Гірняк, від 102 від. У. Н. С.; п. Гриць Волянський, від Провидіння; пані Ліско від Сестриства Непорочного Зачаття Пр. Діви Марії, від. 112 від. У. Н. Союзу; п. М. Філяс, від 295 від. О.Д.В.У. з Акрон. Всі вони щиро витали владику і складали йому найкращі побажання. Інтересні і дуже змістовні були бесіди п. Івана Поповича від О.Д.В.У. і панни Марії Бойко від Золотого Хреста. Промовив накінець і владика та подякував громаді за запросини його до Клівленду і за щире серце та любов до нього. Прощаючися з громадою наказував її, щоби любов мали між собою і ніколи не забували своєї церкви і народу свого за синім океаном, а також памятали про американську живу Україну — нашу молодь і чим скорше дали її цілоденну українську школу. Промову владики нагородила публика бурею оплесків. По владиці покликано до бесіди церковного секретаря п. Липяна, який підносив заслуги владики, що підчас польської пацифікації морально підтримував свій нарід на дусі, лічив його болючі рани та світови давав знати про польські варварства і кривди українського народу. При кінці своєї бесіди підніс також заслуги владики Кир Константина Богачевського на полі шкільництва та закликав приявних до збірки на український каледж в Стемфорд, яка принесла $200. Промовляли ще священики: о. Іванцьо з Клівленду, о. Бабяк з Акрону, о. Романович з Толідо і о. Побуцький з Дітройт, який в своїй бесіді підчеркнув, що лише церква і школа спасе нарід. Закінчив бенкет о. Д. Ґресько і подякував всім приявним, а зокрема владиці Кир Іванови за труд і відвідини клівлендської громади.

З вдоволенням верталися люди домів з цього рідкого і небуденного свята. Воно наповнило їхні душі вірою в краще завтра для нашої іміграції і цілого українського народу. А в понеділок вечером попрощала громада через своїх представників дорогого гостя з жалем і бажанням, щоб він ще колись загостив до Клівленду.

Парохіянин.

Жінка американського амбасадора в Арґентині подає Дороті Бонді, що виграла чемпіонат світа своєю грою в сітківку, почесний пугар незвичайної величини.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛІКВІПА, ПА. Річний мітінґ Бр. св. О. Николая, від. 120., що мав відбутися 22. грудня, відбудеться в неділю, 29. грудня. Мітінґ відложено, бо більшість членів і урядників 22. грудня робила. Мітінґ почнеться точно в 1:30 пополудні. — А. Кармазин, предс.; Н. Долинко, кас.; І. Кобаль, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Річні збори Тов. Згода, від. 358., відбудуться в неділю, 29. грудня, в годині 1:30 пополудні, в У. Н. Домі, 2255 Вест 14. Проситься всіх членів прийти на збори і заплатити свої вкладки. Буде вибір уряду на 1941. рік. Обовязком кожної члениці прийти на збори. — Уряд.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234., відбудуться в середу, 1. січня 1941., в 2. годині пополудні, в У. Н. Домі, 214 Фултон Ст., Елізабет, Н. Дж. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження: буде справоздання всіх урядників з їх діяльности за 1940. рік, як також буде вибір уряду на 1941. рік. Не явившіся члени будуть карані після ухвал То. Зап. Січ. — Павло Сташко, предс.; В. Кардаш, кас.; С. Могила, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Річні збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться 1. січня 1941., в годині 10. рано. Проситься всіх членів прийти на збори, бо буде звіт контр. комісії і уряду, також вибір уряду на 1941. рік. Булоб добре, щоби молоді члени прийшли на збори конечно зо старшими. — Григорій Кісіль, предс.; Дмитро Загута, кас.; Семен Постолюк, фін. секр.; Т. Кальмук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Річний мітінґ Тов. Запорозька Січ, від. 251., відбудеться в середу, 1. січня 1941., в годині 12. вполудне, в парохіяльній школі. Просимо на мітінґ прийти бодай хоть раз на рік й почути справоздання урядників, а також контр. комісії за цілий рік. Також маємо вибрати уряд на наступний рік. Маємо також змінити кілька точок в нашім відділовім статуті й також багато інших справ треба закінчити на цім мітінґу, щоб не відтягати знов на цілий рік, як це було перейше. — М. Карась, пр.; Н. Страп, фін. секр.-кас.; Й. Керик, рек. секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

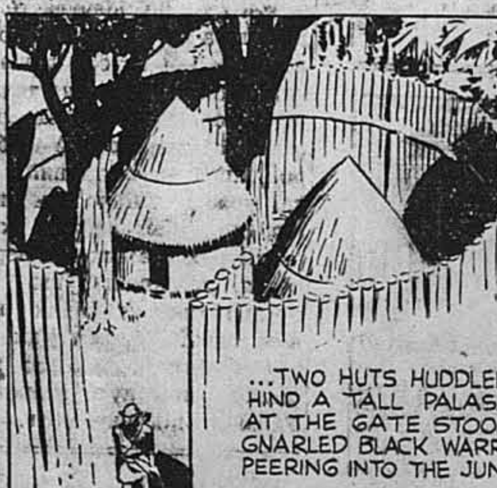
ТАРЗАН, ч. 189. Очікуючий воїн.

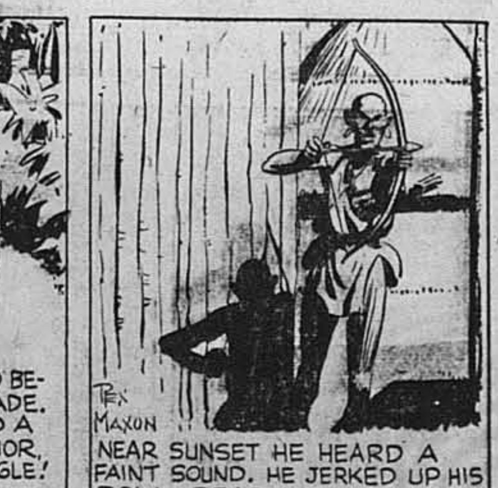
Занурюючись в нетри звичайна чуйність дикої дівчини була притуплена тим зворушенням, якого вона зазнала з причини втрати Тарзана.

Її теперішній напрямок, яким вона ступала, провадив її просто до дивної оселі, званої Крааль, зложеної з двох колиб.

Ці колиби були обведені високим частоколом. В брамі того частоколу стояв грізний воїн, втупнючи свій погляд у нетри.

Це вже заходило сонце, коли він зачув у нетрах якийсь підозрілий звук. Він відразу натягнув на луці тятиву, готовий до стрілу.